

Галина Степанівна Галайдіда,
вихователь Бережанського дошкільного
навчального закладу ясла-садок «Ромашка»,
м. Бережани Тернопільської області

УДК 373.2.016

МАНДРИ У ПІСОЧНОМУ ЦАРСТВІ

В статті розглянута проблема виховання та навчання обдарованого ребенка дошкільного віку з використанням інноваційних технологій. Автор ділиться своїм досвідом роботи з дітьми, використовуючи Сендплей-технології. Пісочна терапія є ефективним засобом всебічного розвитку обдарованих дітей, позитивно впливає на високу пізнавальну активність, логічне мислення, фантазію, творчість, винахідливість.

Ключеві слова: обдарованість, індивідуальність, творчість, Сендплей-технологія.

The problem of education and teaching gifted child of preschool age means innovation. By share their experience of working with children uses Sendpley technology. Sand therapy is an effective means of comprehensive development of gifted children positively influences the corner of cognitive activity, logical thinking, rich imagination, creativity, ingenuity.

Key words: talent, individuality, creativity, Sendpley technology.

Найкраща для малюка та іграшка, –
яку він може примусити
по-різному змінюватися;
для маленьких дітей
найкраща іграшка – гора піску.
К. Ушинський

Стосовно феномену обдарованості дитини існує дві протилежні точки зору. *Перша* за соціальною концепцією передбачає, що більшість дітей від народження мають однакові нахили, а різниця полягає в рівні розвитку їх здібностей, що зумовлено різними життєвими умовами (Дж. Локк, К. Гельвецій, В. Єфроймсон). *Друга* – це теорія генетичної спадковості, за якою обдарованість є вродженим, досить рідкісним явищем, що успадковується від батьків та через покоління (Ф. Гальтон, Р. Стернберг). Суперечність цих підходів зникає, якщо вважати, що потенційна обдарованість дитини до різних видів діяльності властива багатьом дітям, а актуальну обдарованість демонструє лише незначна їх частина. Будь-яка дитина може досягати особливих успіхів у різних сферах діяльності, оскільки її психічні можливості надзвичайно пластичні на різних етапах вікового розвитку. Таким чином, обдарованість у певній діяльності може

виникати стихійно та розвиватися за сприятливих умов або затухати за несприятливих.

Кожний вихователь мріє мати дітей талановитих, спроможних до пізнання нових знань. Але досить часто діти не лише не виявляють обдарованість, а навпаки, демонструють негативне ставлення до пізнання будь-чого нового.

Проблема, спрямована на пошук способів виявлення потенційної обдарованості, форм, методів діяльності з обдарованими дітьми, має підстави для того, щоб дати очікувані результати, тобто допомогти визначити умови, за яких діти змогли б повно виявити природні психологічні можливості та досягти вищого рівня розвитку.

Для цього потрібні відповідні інноваційні технології, форми, методи діяльності та психолого-педагогічний інструментарій, за допомогою якого ми мали б можливість діагностувати потенційні задатки і

здібності дітей та обґрунтувати імовірність їхнього розвитку до рівня обдарованості.

Таким чином, Сендплей-технологія є унікальним способом спілкування із світом та самим собою; способом зняття внутрішнього напруження та відкриття нових шляхів розвитку. Пісок складається з дрібних піщинок, що символізують індивідуальність дитини, а піскова маса – життя у Всесвіті.

На сучасному етапі популярним став Сендплей-метод (з англ. – пісочна гра) – метод, завдяки якому дитина з піску і невеличких фігурок буде індивідуальний та неповторний світ у мініатюрі. Граючись, вона виражає на піску те, що спонтанно виникає в її свідомості. Ігри з піском дають дитині можливість відчувати себе впевненою та змілою: вона створює нове, не боїться ламати старе і змінювати. У пісочниці створено оптимальні умови для розвитку творчого потенціалу дитини, активізації її просторової уяви, образно-логічного мислення, тренування дрібної моторики рук тощо. У процесі колективних ігор дитина усвідомлює морально-етичні норми, у неї формується гармонійний образ світу.

Обсяг пізнавальної інформації, що формується в дітей у дошкільному віці, постійно зростає. Відповідно зростає розумове та психоемоційне навантаження, що призводить до перевтоми та негативно позначається на їхньому здоров'ї. Упродовж останніх років професійної діяльності з дітьми ми переконалися в оздоровчій та профілактичній ефективності Сендплей-технології. Пісок і вода – це улюблені матеріали для ігор та занять дітей. Перші контакти малюків відбуваються в пісочниці, перші іграшки, що купують дитині батьки – це відерце, лопатка і формочки. Малюків приваблює можливість активно взаємодіяти з піском: копати, пересипати, ліпити, будувати тощо. Ігри з піском і водою спонукають дитину до пізнання світу. Пісок ніби «поглинає» негативну психічну енергію, взаємодія з ним очищає енергетику дитини, стабілізує емоційний стан.

Перенесення традиційних педагогічних занять у пісочницю забезпечує значний виховний і навчальний ефект порівняно зі стандартними формами діяльності. Так, у дітей посилюється бажання пізнавати нове, експериментувати, розвивається тактильна чутливість як основа розвитку ручного інтелекту, гармонійно та інтенсивно розвиваються пам'ять, увага, мислення, мовлення, моторика, вдосконалюється розвиток предметно-ігрової діяльності. Діти отримують досвід розв'язання конфлікту чи ситуації, які потім переносять у реальність.

Ігри-заняття, ігри-казки сприяють у дітей формуванню навичок хорошої поведінки; спілкування емоційного світу; нових відносин з однолітками та із собою. Завдяки іграм з піском діти стають добрими, чуйними, уважними. У них розвиваються почуття делікатності, ввічливості, товарищескості тощо. Тому під час навчальних занять використовуємо пісок. Будуючи картини з піску, вигадуючи різні історії у більш зрозумілій формі передаємо знання та життєвий

досвід, завдяки чому діти пізнають навколишній світ. Під час знайомства дітей з піском та його властивостями варто використовувати різні форми та методи. Під час бесід, дидактичних ігор, читання художньої літератури, відгадування загадок узагальнюємо, уточнюємо, закріплюємо отримані знання.

Таким чином, навчальну діяльність будуюмо зі залученням дітей до здорового способу життя через ігрові прийоми. Ознайомлюємо з живою та неживою природою (властивостями води та піску, тваринним та рослинним світом). Наприклад: «Підводне царство», «Джунглі», «Пляж», «Будівельний майдан», «Грядка», «Квітуча долина», «Гори та ріки», «На господарському подвір'ї» тощо. Під час дослідницької діяльності використовуємо воду, що надає можливість дітям експериментувати з піском. Зокрема, проводимо ігри «Вулкан», «Замок», «Золотий дощ», де діти використовують природний матеріал (камінці, мушлі, палички, гудзики тощо). Завжди пропонуємо дітям такий матеріал, яким би хотіли працювати дорослі.

На заняттях з математики виявили, що діти слабо орієнтуються у просторових поняттях «вліво/вправо», «вверх/вниз», «в центрі». Для кращого засвоєння дітьми просторових уявлень пропонуємо слухові та зорові диктанти.

Для покращення навчання з розвитку зв'язного мовлення дітей досвід підтверджує, що діти більше полюбують ігри-казки. Головне, щоб вони були захоплюючими та близькими дітям. Психологічна особливість обдарованих дітей – це їхня здатність прогнозувати можливі ситуації, способи розв'язання проблем, внутрішньо програвати ситуації ризику та небезпеки, а також знаходити можливі рішення таких ситуацій. Тому пропонуємо дітям відтворити казку за картинкою, декорацією, мініатюрними іграшками: «Колобок», «Ріпка», «Рукавичка» тощо. Для розвитку уяви, фантазії у дітей, готуємо дітям завдання: самостійно вигадати казку за задумом, опорними словами, ситуацією тощо. Вихованці із задоволенням розв'язують запропоновані завдання, складають цікаві казки, розповіді, ситуації, де передають власні враження, настрої, співпереживання тощо.

Наступним кроком у визначенні наявності у дитини потенційної обдарованості є організація педагогічного впливу на дитину під час занять зі зображувальної діяльності. Малювання фарбами на папері викликає у деяких дітей боязнь, а малювання пальчиком на піску дає їм впевненість у можливостях, відвагу, адже завжди можна розпочати все спочатку розрівнявши пісок. У малюнках дітей відсутня одноманітність, вони демонструють оригінальний вибір сюжетів, творчість, фантазію, без спонукання дорослого. Для створення оригінальних робіт дітям дається додатковий матеріал для поєднання малювання та аплікації (паперові геометричні форми, квіточки, листя, кольорові камінчики тощо). Діти навчилися оцінювати власні роботи та роботи товаришів, а керівник виконує роль уважного глядача. Дошкільнята створювали такі картини: «У зимовому лісі», «Подорож

зимової сніжинки», «У підводному царстві», «В акваріумі», «День народження ляльки» «Щасливе дитинство» тощо.

Щоб розширити світогляд про навколишній світ дітям пропонують переглянути цікаві мультфільми «Від тітоньки Сови»; послухати звуки природи, музику, голоси тварин через Інтернет-ресурси; художнє слово (загадки, казки, оповідання, вірші); презентації про пустиню, підводний світ, гори, ліси, що завчасно готують для перегляду.

Для зняття м'язової напруги можна проводити: психогімнастику (на морі, в пустині, весела краплинка); пальчикові ігри; фізкультурні хвилинки. Усе це підбирають відповідно до теми заняття та віку дітей.

У групі завжди створюємо осередок для ігор з піском. Виготовлено пісочні ящики кожній дитині для групових занять, згідно з санітарними вимогами (пісок просіяно та прожарено), підібрано тематичні добірки дрібних іграшок і предметів для можливості розгортання певної діяльності або гри. Ці предмети зберігаються в окремих помаркованих коробках та сортовані за темами.

На сучасному етапі через надмірну зайнятість батьки дозволяють дітям багато часу проводити перед телевізором та комп'ютером, що негативно позначається на їх психічному та фізичному здоров'ї. Це спонукає психологів, вихователів і вчителів шукати нові форми навчальної діяльності. Такою інновацією стала Сендплей-технологія. Дитина рада хвилинам, подарованим їй батьками у грі. Одним із головних завдань у діяльності з батьками є допомога краще зрозуміти власну дитину та її внутрішній світ. Тому після кожного заняття завжди батькам пропонують: фантазувати та гратися з дітьми в такі ігри, як: «Закопати та знайти», «Фонтан або річка», «Каміні та вода», «Склади казку», «Доміно», «Будиночок» тощо. Батьки мають побачити та відчувати, що цей світ суттєво не відрізняється від того, в якому вони зростали. У їхніх дітей такі самі потреби, що були у них в минулому, а змінилися лише умови для їхньої реалізації.

Власним досвідом з використання Сендплею-технології з дітьми ми поділилися з колегами під час проведення майстер-класів та виступів на педагогічних радах і педагогічних читаннях.

Таким чином, за результатами використання піску на заняттях підвищилася працездатність та активність вихованців. Діти надовго запам'ятовують матеріал програми в подібних іграх. Перенесення традиційних педагогічних занять в пісочницю дає більший виховний та освітній ефект аніж стандартні форми навчання. Використання пісочної терапії сприяло розвитку творчих здібностей вихованців, дало створити умови для накопичення запасу мовних вражень, допомогло успішно розв'язувати завдання програми дошкільної освіти, а також попередити появу серйозних проблем у майбутньому навчанні.

Використані літературні джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [текст]. – Київ, 2012.
2. *Грабенко Т.* Чудеса на піску [текст] / Т. Грабенко, Т. Зінкевич-Євстегнеєва. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2004. – 127 с.
3. *Окерешко О.* Пісочна терапія [текст] / О. Окерешко // Психолог дошкілля. – 2011. – № 3.
4. *Осіпенко Т.* Здоров'язбережувальні технології у дошкільному навчальному закладі [текст] / Т. Осіпенко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2011. – № 6. – С.42.
5. *Осініна О.* Країна з піску [текст] / О. Осініна // Психолог дошкілля. – 2013. – № 2. – С.24.
6. *Смольнікова Г.* Здоров'язбережувальні та здоров'я формувальні технології [текст] : метод. рекомендації / Г. Смольнікова // Дошкільне виховання. – 2013. – № 7. – С. 23.
7. *Половецька С.* Пісочниця – наш світ, а іграшки в ній – люди [текст] / С. Половецька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 4. – С. 26.
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» [текст] / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максиненко та ін. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с.
9. *Юрченко Н. Ф.* Розвивальні ігри з водою та піском [текст] / Н. Ф. Юрченко. – Харків : Основа, 2010.
10. *Марінушкіна О. Є.* Родина та обдарована дитина [текст] / О. Є. Марінушкіна, Г. В. Шубіна, 2008. – С. 191.

Bibliography

1. Bazovyi komponent doshkillnoi osvity (nova redaktsiia) [tekst]. – Kyiv, 2012.
2. *Hrabenko T.* Chudesa na pisku [tekst] / T. Hrabenko, T. Zinkevych-Yevstehnieieva. – Kyiv : Redaktsii zahalnopedahohichnykh hazet, 2004. – 127 s.
3. *Okereshko O.* Piskova terapiia [tekst] / O. Okereshko // Psykholoh doshkillia. – 2011. – № 3.
4. *Osypenko T.* Zdorov'yazberezhuvalni tekhnolohii u doshkillnomu navchalnomu zakladi [tekst] / T. Osypenko // Vykhovatel-metodyst doshkillnoho zakladu. – 2011. – № 6. – S.42.
5. *Osinina O.* Kraina z pisku [tekst] / O. Osinina // Psykholoh doshkillia. – 2013. – № 2. – S.24.
6. *Smolnikova H.* Zdorov'yazberezhuvalni ta zdorov'ya formuvalni tekhnolohii [tekst] : metod. rekomend. / H. Smolnikova // Doshkilne vykhovannia. – 2013. – № 7. – S. 23.
7. *Polovetska S.* PISOCHNYTSIA – nash svit, a ihrashky v nii – liudy [tekst] / S. Polovetska // Vykhovatel-metodyst doshkillnoho zakladu. – 2010. – № 4. – S. 26.
8. Prohrama rozvytku dytyny doshkillnoho viku «Ukrainske doshkillia» [tekst] / O. I. Bilan, L. M. Vozna, O. L. Maksynenko ta in. – Ternopil : Mandrivets, 2013. – 264 s.
9. *Yurchenko N. F.* Rozvyvalni ihry z vodoiu ta piskom [tekst] / N. F. Yurchenko. – Kharkiv : Osнова, 2010.
10. *Marinushkina O. Ye.* Rodyna ta obdarovana dytyna [tekst] / O. Ye. Marinushkina, H. V. Shubina, 2008. – S. 191.